

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **Mgr. M. Š.**, bytem Šárovo kolo 2/981, Praha 5 – Radotín, proti žalovanému: **Úřad pro ochranu osobních údajů**, se sídlem Pplk. Sochora 27, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. 2. 2013, č. j. 10 Ca 335/2009 – 77,

t a k t o :

- I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. 2. 2013, č. j. 10 Ca 335/2009 – 77, **se zrušuje.**
- II. Rozhodnutí předsedy Úřadu pro ochranu osobních údajů ze dne 6. 8. 2009, zn. SPR-1671/09-18, a rozhodnutí Úřadu pro ochranu osobních údajů ze dne 9. 4. 2009, zn. SPR-1671/09-6, **jsou nicotná.**
- III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení o žalobě 2.000 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.
- IV. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti 5.000 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 27. 2. 2013, č. j. 10 Ca 335/2009 – 77, byla zamítnuta žaloba podaná žalobcem (dále jen stěžovatel) proti rozhodnutí předsedy Úřadu pro ochranu osobních údajů (dále je „předseda Úřadu“) ze dne 6. 8. 2009, zn. SPR-1671/09-18, kterým byl zamítnut rozklad a potvrzeno rozhodnutí Úřadu pro ochranu osobních údajů (dále jen Úřad) ze dne 9. 4. 2009, zn. SPR-1671/09-6, jímž nebylo vyhověno stěžovatelským návrhům. V odůvodnění rozsudku se městský soud

věcně zabýval žalobními námitkami a uvedl, že s nimi nemohl ztotožnit, neboť předseda Úřadu vydal rozhodnutí v souladu se zákonem. Rovněž neshledal ani takové vady řízení, které by mohly mít z procesního hlediska vliv na nezákonnost napadeného rozhodnutí.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodů podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s., ve které namítal, že městský soud ustanovení zákona č. 101/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o ochraně osobních údajů“) vyložil ryze mechanickým a formalistickým způsobem. Stěžovatelovo právo na to, aby mu byla poskytnuta jednou ročně bezplatně (a za přiměřenou úplatu kdykoliv) zpráva o všech informacích uchovávaných o něm ve všech informačních systémech provozovaných Ministerstvem vnitra, pak vyložil restriktivním způsobem. Z napadeného rozsudku vyplývá, že pokud takové žádosti není dobrovolně vyhověno a subjekt údajů se musí svého nároku domáhat soudně, je reálně poskytnutí takové zprávy bezplatně jednou ročně vyloučeno, pakliže za „splnění této povinnosti“ městský soud považuje jinou zprávu poskytnutou stěžovateli na základě jiného rozsudku, vydaného na základě jiné žaloby poté, kdy nebylo vyhověno jiné jeho žádosti. Právo obdržet takovou zprávu bezplatně jednou za rok (a za přiměřenou úplatu kdykoliv) tak městský soud zcela negoval. Obdobně městský soud postupoval při posuzování zákonnosti zásahu do stěžovatelova práva na informační sebeurčení, který spočíval v tom, že Policie České republiky a) zjišťuje jeho osobní údaje při vstupu do budovy Policie České republiky určené ke styku s veřejností a provádění úředních úkonů, b) zjišťuje tyto osobní údaje v nepřiměřeném, nadbytečném rozsahu a c) uchovává tyto osobní údaje po nepřiměřeně dlouhou dobu. Judikatura Evropského soudu pro lidská práva vyžaduje současné splnění tří podmínek, aby zásah mohl být považován za ospravedlnitelný. Musí jít o zásah legální (předvídaný zákonem), legitimní (směřující k ospravedlnitelnému cíli) a nevyhnutelný (přiměřený vzhledem ke sledovanému cíli), když obzvláštní důraz je kladen zejména na poslední podmínku. Naplněním těchto podmínek se však městský soud nezabýval. Dále stěžovatel namítal, že městský soud nepřihlédl k tomu, že napadená správní rozhodnutí jsou nicotná. K tomuto závěru přitom dospěl městský soud v řízení vedeném pod sp. zn. 8 Ca 290/2009, kdy rozsudkem ze dne 28. 6. 2012, č. j. 8 Ca 290/2009 - 83, byla rozhodnutí Úřadu prohlášena za nicotná. Následně pak v této věci vydal zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb. usnesení ze dne 29. 3. 2013, č. j. Konf 57/2012 - 10, kterým rozhodl, že příslušným vydat rozhodnutí ve věci žaloby o splnění povinností podle zákona č. 256/1992 Sb. je Okresní soud v Benešově. Stěžovatel v této souvislosti poukázal na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 9. 2012, č. j. 1 As 93/2009 - 273, kterým se Nejvyšší správní soud odchýlil od svojí dřívější judikatury, ve které judikoval, že kompetenci k vydání rozhodnutí v těchto věcech nemají soudy, ale Úřad. Přitom na skutečnost, že rozšířený senát Nejvyššího správního soudu posuzuje otázku kompetence Úřadu k vydání rozhodnutí na základě návrhu subjektu údajů podle ust. § 21 zákona o ochraně osobních údajů, stěžovatel městský soud výslovně upozornil v podání ze dne 23. 8. 2012 s tím, že jde o skutečnost, která by mohla být důvodem pro přerušení řízení podle ust. § 48 odst. 3 písm. d) s. ř. s. Na toto podání však městský soud nereagoval. Stejně jako nereagoval ani na citované usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu přesto, že bylo publikováno ve Sbírce rozhodnutí NSS a také v elektronické databázi rozhodnutí tohoto soudu. Napadená správní rozhodnutí jsou proto nicotná, neboť Úřad neměl k jejich vydání kompetenci. Z těchto důvodů měl městský soud postupovat podle ust. § 76 odst. 2 s. ř. s. a vyslovit nicotnost těchto rozhodnutí, a to i bez návrhu. Proto stěžovatel navrhl, aby

pokračování

Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek městského soudu a vyslovil nicotnost napadených správních rozhodnutí.

Úřad ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že na základě ustálené rozhodovací praxe zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb. a také v návaznosti na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 9. 2012, č. j. 1 As 93/2009 - 273, se domnívá, že nikdy neměl pravomoc k vydání napadených správních rozhodnutí a že tato jsou nicotná. Na tom nemění nic ani rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 30. 1. 2009, č. j. 8 Ca 470/2008 - 68, který nařídil uvedená rozhodnutí vydat, neboť vycházel z judikatury Nejvyššího správního soudu (rozhodnutí č. j. 2 Ans 8/2008 - 52, č. j. 2 Ans 9/2008 - 55, č. j. 2 Ans 10/2008 - 54), od které se rozšířený senát ve shora uvedeném usnesení odchýlil, a která je tedy nesprávná. Pro úplnost k otázce pravomoci vydat napadená správní rozhodnutí Úřad uvedl, že ze shora uvedených rozsudků vyplývá, že účinností zákona č. 439/2004 Sb. pozbyl pravomoc řešit spory mezi subjektem údajů a správcem osobních údajů o plnění povinností podle zákona o ochraně osobních údajů. Podání učiněná podle ust. § 21 odst. 3 a 4 citovaného zákona (do 31. 12. 2011) proto nejsou návrhy, kterými by bylo zahájeno správní řízení, ale pouze podněty k uplatnění dozorcího práva Úřadu. V posuzované věci vydal Okresní soud v Benešově dne 30. 6. 2004 usnesení č. j. 10 C 1356/2000 - 281, kterým řízení zastavil s tím, že věc bude postoupena Úřadu. Zákon č. 439/2004 Sb. nabyl účinnosti 26. 7. 2004. V každém případě usnesení o postoupení věci Úřadu nabylo právní moci již za platnosti a účinnosti zákona č. 439/2004 Sb. a je tedy samo věcně nesprávné (nezákonné). Spisový materiál byl poté postoupen Úřadu až dne 8. 8. 2005, kdy nejprve mohlo být zahájeno správní řízení. Poté byl Úřad povinen na základě rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 8 Ca 470/2008 - 68 vydat nicotná rozhodnutí. Úřad se tedy ztotožnil s návrhem stěžovatele, aby Nejvyšší správní soud vyslovil nicotnost napadených správních rozhodnutí a současně odkázal na rozsudek tohoto soudu ze dne 22. 4. 2013, č. j. 7 As 83/2012 - 45, kterým byla v obdobném případě nicotnost rozhodnutí Úřadu vyslovena.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě podané kasační stížnosti napadený rozsudek v souladu s ust. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, a přitom sám neshledal vady uvedené v odstavci 4, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Otázku pravomoci Úřadu a obecných soudů ve věcech ochrany osobních údajů podle ust. § 21 zákona o ochraně osobních údajů již řešil několikrát zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., např. v usnesení ze dne 24. 2. 2010, č. j. Konf 56/2009 - 7, ze dne 8. 3. 2011, č. j. Konf 94/2011-8 a ze dne 29. 3. 2013, č. j. Konf 57/2012 - 10. V těchto usneseních bylo vysloveno, že od účinnosti zákona č. 439/2004 Sb., tj. od 26. 7. 2004, není Úřad příslušný k rozhodování o soukromoprávních sporech mezi subjektem údajů a správcem, a k rozhodování o těchto sporech je příslušný soud.

Rovněž rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 4. 9. 2012, č. j. 1 As 93/2009 - 273, publikované pod č. 2732/2013 Sb. NSS, dospěl k závěru, že „§ 29 zákona nezakládá žalovanému pravomoc vést správní řízení o žádostech subjektů údajů, a že § 21 v odst. 3 či 4 neupravuje možnost subjektů údajů podávat žádosti o uložení nápravných opatření ze strany žalovaného zpracovatelům či správcům osobních údajů, a o kterých by

žalovaný musel rozhodovat. Protože žalovanému nebyla tato pravomoc svěřena, je zřejmé, že opačný výklad by vedl k rozporu s Ústavou i s Listinou, jak již uvedeno. Pokud subjekt údajů neuspěje u žalovaného se svým podnětem, může se ochrany svých práv domoci žalobou na ochranu osobnosti dle § 13 občanského zákoníku, na který § 21 zákona o ochraně osobních údajů odkazuje. Projednání nároku subjektu údajů na zajištění opatření k nápravě způsobené nemateriální újmy a náhradu škody svěřil zákon o ochraně osobních údajů do pravomoci soudů v občanském soudním řízení a totéž potvrdila judikatura zvláštního senátu, jak je uvedeno výše.“

V daném případě usnesení Okresního soudu v Benešově ze dne 30. 6. 2004, č. j. 10 C 1356/2000 - 281, jímž bylo rozhodnuto o zastavení řízení a postoupení věci Úřadu, nabylo právní moci dne 16. 11. 2004, tedy po účinnosti zákona č. 439/2004 Sb., a věc byla postoupena Úřadu až v srpnu 2005. Rozsudkem městského soudu ze dne 30. 1. 2009, č. j. 8 Ca 470/2008 - 68, byla Úřadu uložena povinnost vydat rozhodnutí ve věci do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku. Proto Úřad vázán tímto rozsudkem vydal dne 9. 4. 2009 prvostupňové rozhodnutí a dne 6. 8. 2009 rozkladové rozhodnutí.

Podle ust. § 76 odst. 2 s. ř. s. zjistí-li soud, že rozhodnutí trpí takovými vadami, které vyvolávají jeho nicotnost, vysloví rozsudkem tuto nicotnost i bez návrhu.

Vymezením nicotnosti správního rozhodnutí se podrobně zabýval rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v rozsudku ze dne 22. 7. 2005, č. j. 6 A 76/2001 - 96, publikovaný pod č. 793/2006 Sb. NSS. Jak vyplývá z tohoto rozsudku vady, které způsobují nicotnost, jsou např. absolutní nedostatek pravomoci, absolutní nepřislušnost rozhodujícího správního orgánu (nikoliv však pouhý nedostatek funkční příslušnosti), zásadní nedostatky projevu vůle vykonavatele veřejné správy (absolutní nedostatek formy, neurčitost, nesmyslnost), uložení plnění, které je trestné nebo absolutně nemožné, uložení povinnosti nebo založení práva něčemu, co v právním smyslu vůbec neexistuje, nedostatek právního podkladu k vydání rozhodnutí, např. uložení povinnosti podle zrušeného právního předpisu. Nicotný akt nelze měnit, proto je nicotností automaticky stiženo i rozhodnutí o odvolání či o rozkladu, které mění nicotné rozhodnutí správního orgánu I. stupně. V daném případě byl Úřad nucen vydat rozhodnutí přesto, že od účinnosti zákona č. 439/2004 Sb. neměl pravomoc je vydávat. Jednalo se tedy u něj o absolutní nedostatek pravomoci. Proto se jedná o nicotná rozhodnutí.

Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud napadený rozsudek městského soudu podle ust. § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. zrušil, a protože pro takový postup byly splněny podmínky již v řízení před městským soudem, vyslovil současně nicotnost správních rozhodnutí. Ve věci rozhodl v souladu s ust. § 109 odst. 2 věta první s. ř. s., podle něhož rozhoduje o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud kromě zrušení napadeného rozsudku rozhodl i o nicotnosti správních rozhodnutí, v souladu s ust. § 110 odst. 3 věta druhá s. ř. s. rozhodl také o náhradě nákladů za řízení o žalobě. Tento výrok se opírá o ust. § 60 odst. 1 věta první s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně

pokračování

vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Protože stěžovatel měl v řízení o žalobě úspěch, má právo na náhradu nákladů tohoto řízení, které mu vznikly zaplacením soudního poplatku ve výši 2.000 Kč.

Nejvyšší správní soud rovněž rozhodl podle ust. § 110 odst. 3 věta druhá s. ř. s. o náhradě nákladů za řízení o kasační stížnosti. Tento výrok se opírá o ust. § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Protože stěžovatel měl v řízení o kasační stížnosti úspěch, má právo na náhradu nákladů řízení, které mu vznikly zaplacením soudního poplatku v částce 5.000 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. ledna 2014

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu